

ZAPISNIK

sa 49. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 28. oktobra 2022. godine

Sjednica je počela u 10 sati i 20 minuta.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik dr Srđan Pavićević, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi Odbora: Milosava Paunović, mr Ivan Mitrović, dr Lidija Kljajić i mr Boris Mugoša.

Sjednici Odbora nijesu prisustvovali poslanici, članovi Odbora: dr Jevto Eraković, dr Halil Duković, dr Tamara Vujović, dr Albin Ćeman, Maja Vukićević, dr Adnan Striković, dr Vladimir Dobričanin i Janko Milatović.

Sjednici Odbora su, u skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali poslanica Slaven Radunović, kao zamjena za poslanicu Maju Vukićević i poslanik Dragan Krapović, kao zamjena za poslanicu dr Tamaru Vujović.

Sjednici su, u cilju dobijanja potrebnih informacija i stručnih mišljenja prisustvovali Dragoslav Šćekić, ministar zdravlja, dr Igor Galić, direktor Instituta za javno zdravlje Crne Gore, prof. dr Dragan Laušević, epidemiolog Instituta za javno zdravlje Crne Gore i Miljana Pavličić, pomoćnica direktora za kvalitet u Institutu za javno zdravlje Crne Gore.

Takođe, sjednici su prisustvovali šefica Kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Crnu Goru dr. sci Mina Brajović i predstavnici Regionalne kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Evropu dr Sidarta Sankar Data i dr Hose Hagan.

Za sjednicu je predložen sljedeći

DNEVNI RED:

„Razmatranje stvaranja mogućeg mehanizma odgovornosti i multi-disciplinarnog tima za izradu strategije imunizacije kao dijela Evropske agende imunizacije 2030.“

Dragoslav Šćekić, ministar zdravlja istakao je da je imunizacija prioritetna tema Ministarstva zdravlja. U prethodnom periodu, od početka 2013. godine, postojao je loš trend imunizacije dok se u posljednje vrijeme obuhvat povećao i svijest građana se mijenja kada je

imunizacija u pitanju. Naglasio je da je u Ministarstvu shvaćena ozbiljnost momenta i da je neophodno da i građani shvate ozbiljnost prijetnje epidemije, kako bi se pružio sveobuhvatan odgovor od strane svih učesnika društvenog života. Ščekić je istakao pomoć Svjetske zdravstvene organizacije, koja se ogleda u kreiranju kvalitetnih akcionih planova i dobrih načina za sprovođenje imunizacije i izrazio svoju zahvalnost predstavnicima ove organizacije u ime Ministarstva zdravlja. U tom smislu, naveo je da je Ministarstvo krenulo sa pripremom akcionog plana s ciljem postizanja većeg obuhvata vakcinacije MMR i HPV vakcinom.

Dr Igor Galić, direktor Instituta za javno zdravlje Crne Gore kazao je da je cijeli svijet pa i Crna Gora pretrpjela dramatične trenutke tokom pandemije uzrokovane COVID-om, čiji je jedan od negativnih efekata smanjen obim redovnih vakcinacija. Posljedica takve situacije je veliki broj djece koja nijesu adekvatno vakcinisana pa, samim tim, ni zaštićena od zaraznih bolesti. S tim u vezi, naglasio je da je fokus na MMR vakcinaciji s obzirom na lako prenosive bolesti od kojih vakcina štiti. Kao aktivnosti Instituta usmjerene na prevenciju oboljenja od MMR-a i COVID-a naveo je održavanje edukacija izabranih pedijatara, edukacije roditelja djece predškolskog uzrasta kao i edukaciju zdravstvenih radnika na temu komunikacije vezano za kontraindikacije za vakcinaciju. Takođe, u saradnji sa UNICEF-om, izrađeni su akcioni mikro planovi za opštine sa najmanjim obuhvatom vakcinacije s ciljem sprovođenja kampanje sustizanja vakcinacije protiv malih boginja, zaušaka i rubeole. U saradnji sa SZO i UNICEF-om 2021. godine sprovedena je procjena efikasnog upravljanja imunizacijom i održana evropska nedjelja imunizacije u Petrovcu, 2022. godine. Galić je kazao da su formirani timovi za sprovođenje edukacije na temu „Imunizacija i kontraindikacija za vakcinaciju“ i izrađen plan kontinuirane medicinske edukacije za imunizaciju za 2022. godinu, sa posebnim akcentom na MMR, HPV i COVID-19 vakcinaciju. U cilju stručnog informisanja javnosti sprovedeni su kontinuirani medijski nastupi ljekara Instituta. Tokom 2021. i 2022. godine vršen je kontinuirani monitoring realizacije aktivnosti predviđenih pravilnikom i programom obaveznih imunizacija i izvršene su supervizijske posjete domovima zdravlja. Kako navedene aktivnosti nijesu dale rezultata u povećanju obuhvata vakcinacije Institut je, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i SZO, sačinio širi akcioni plan za sprovođenje vakcinacije.

Dr Mina Brajović, šefica Kancelarije Svjetske zdravstvene organizacije za Crnu Goru, kazala je da podaci pokazuju da se program imunizacije, posebno na primjeru MMR vakcinacije, suočava sa izazovom ozbiljnih razmjera, u smislu preporučenog nivoa obuhvata i pravovremenosti. Podaci o obuhvatu MMR vakcinom u Crnoj Gori su zabrinjavajući i traže hitnu združenu akciju. Istakla je da je pojavom COVID pandemije problem niskog obuhvata imunizacije eskalirao iako je SZO apelovala na dvostrukom djelovanju tokom pandemije, pružanjem odgovora na nju i kontinuiranim sprovođenjem esencijalnih servisa. Prepoznajući izazove u sprovođenju imunizacije, kao ozbiljnu prepreku održivom i inkluzivnom razvoju,

Crna Gora je usvojila mapu puta za razvoj i unapređenje zdravlja u zemljama Zapadnog Balkana, koja prepoznaje imunizaciju kao prioritet svih prioriteta. Naglasila je da kompleksnost tih izazova zahtjeva složen odgovor i da SZO pozdravlja napore Ministarstva zdravlja u pravcu uspostavljanja institucionalnog aranžmana za multisektorsko djelovanje koji će poslužiti za definisanje održivih rješenja i za hitnu akciju. Osim osnaživanja zdravstvenog sistema kao neophodno navela je široko partnerstvo i političku podršku na nacionalnom i lokalnom nivou, udruženu akciju za realizaciju agende zdravog djetinjstva za najmlađe, prevenciju mortaliteta i morbiditeta i kontrolu eskalirajuće zdravstvene potrošnje.

Prof. dr Dragan Laušević je rekao da je specifičnost vakcinacije u tome što se ona sprovodi na zdravom djetetu kao investicija u budućnost. Iz tog razloga, kazao je, da se mnogo investira u bezbjednost i testiranje vakcinacije, i da se sprovodi sveobuhvatan program praćenja neželjenih dejstava. Program vakcinacije je izuzetno kompleksan i zahtijeva dobru organizaciju službe sa odgovarajućim brojem zdravstvenih radnika. Osnovni zadatak zdravstvenog sistema jeste da obezbijedi bezbjedne vakcine u dovoljnim količinama kao i edukovan kadar sposoban za utvrđivanje mogućih kontraindikacija, savjetovanje roditelja i praćenje obuhvata. Laušević je naglasio da je neophodna komponenta vakcinacije osjećaj sigurnosti građana, odnosno roditelja, sa što manje nedoumica u procesu vakcinacije. U tom smislu govorio je o negativnom uticaju interneta i društvenih mreža, kojima se širi antivakcerska kampanja, plasiranjem mnoštva neprovjerenih informacija. Laušević je predstavio podatke koji pokazuju stanje na terenu, vezano za obuhvat vakcinacije po uzrastu, broj izabranih ljekara po opštinama, uticaj na ekonomske tokove i druge podatke. Tokom prezentacije govorio je o izazovima, problemima i mogućim rješenjima kao i o bezbjednosti, pravovremenosti i obuhvatu vakcinacije. Govoreći o MMR vakcini kazao je da nije glavni problem odbijanje vakcinacije od strane roditelja već njeno odlaganje, dok manji broj roditelja ne želi uopšte da vakciniše djecu. Zaključio je da problem vakcinacije zahtjeva brojne koordinisane aktivnosti i brojne konsultacije među sektorima koji podrazumijevaju oblast zdravstva, prosvjete, pravde i drugih sektora koji mogu imati uticaja na proces vakcinacije.

Dr Sidarta Sankar Data, istakao je da je agenda zdravstvene bezbjednosti prioritet na globalnom nivou i da je Crna Gora dio te agende, jer sve što se dešava u bilo kojoj državi na svijetu ima velike implikacije globalno. Govorio je o uticaju pandemije Covid-19 na smanjenje obuhvata vakcinacije, u nekim zemljama i do 50%. Data je pohvalio i podržao napore koji se u Crnoj Gori ulažu ali i istakao da nivo vakcinacije od 95% još uvijek nije postignut u svakoj opštini. Zaštita djece utiče na zaštitu cijele populacije, jer postoji bojazan da virus malih boginja pređe na odrasle i izazove probleme preopterećenja bolničkih kapaciteta. Bitan element, kada su male boginje u pitanju, je postojanje bezbjedne vakcine, veoma djelotvorne u zaštiti i djece i odraslih. Međutim, samo postojanje nije dovoljno već je potrebno sprovesti proces imunizacije. Kao najvažniji element tog procesa je istako povjerenje, koje

poslanici kao predstavnici građana posjeduju, i apelovao na njihovo udruživanje sa svim relevantnim subjektima u ovom procesu. Istakao je neophodnost urgentne akcije kako nijedno dijete u Crnoj Gori ne bi dobilo male boginje. Izrazio je spremnost SZO da nastavi saradnju sa Ministarstvom, Institutom i svim drugim partnerima kada je proces imunizacija u Crnoj Gori u pitanju.

Prof. dr Dragan Laušević, predstavio je video prezentaciju: Okvir za odgovor na izazove u sprovođenju Programa imunizacije u Crnoj Gori: Politička posvećenost, angažman i udružena akcija.

U okviru prezentacije govorio je o načinu na koji treba obezbijediti sistem održiv na duge staze. Kao glavne pretpostavke za ostvarivanje takvog sistema naveo je: mjere u zdravstvu; izgradnju institucionalnog okvira za obezbjeđenje političke posvećenosti, angažmana i udružene akcije, uz monitoring realizacije planiranih aktivnosti; unapređenje koordinacije sa ostalim sektorima u okviru Vlade; i obezbjeđivanje podrške medija, mobilnih operatera, NVO sektora i drugih aktera potrebnih za sprovođenje kvalitetne kampanje. Govoreći o dugoročnim ciljevima programa istakao je potrebu umrežavanja elektronskog imunizacionog sistema sa mobilnim operaterima kako bi građani na vrijeme bili obaviješteni o vakcinaciji. U istu svrhu potrebno je koristiti i restrukturirane call centre domova zdravlja, korišćene u doba pandemije. Navodeći ostale dugoročne ciljeve istakao je važnost kontinuirane edukacije koja se, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, sprovodi svake godine. Takođe, naglasio je važnost edukacije roditelja djece u predškolskom i školskom uzrastu. Govorio je o obezbjeđivanju političke podrške za mikro-planove, za sve opštine, kako bi se obezbijedilo da sva djeca, koja nemaju izabranog doktora, mogu da se vakcinišu vikendom. Naglasio je da je potrebno obezbijediti dovoljnu količinu vakcina za program sustizanja vakcinacije i ažurirati standardne operativne procedure za slučaj pojave oboljenja od malih boginja. Govoreći o srednjoročnim ciljevima govorio je o potrebi da se poveća broj ljekara, pedijatara i zdravstvenih radnika kao i o potrebi da se pozovu na odgovornost svi zdravstveni radnici koji vrše antivakserksu kampanju. Istakao je bitnost formiranja kompenzacionog fonda za izuzetno rijetke, ozbiljne neželjene indikacije, u cilju obezbjeđivanja bezbjednosti kako građana tako i ljekara. Takođe, govorio je o potrebi formiranja nacionalnog i opštinskih koordinacionih tijela za praćenje rezultata programa sustizanja i redovnih vakcinacija.

Član Odbora mr Boris Mugoša podsjetio je da je Odbor, u martu, održao sjednicu na temu imunizacije i, imajući to u vidu, naglasio da je problematično da se i dalje govori o lošem obuhvatu i nepovjerenju u proces imunizacije. U negativnom kontekstu se osvrnuo na antivakserksu kampanju određenih zdravstvenih radnika i naveo primjer povezivanja MMR vakcine sa pojavom autizma. U tom smislu, naglasio je potrebu kampanje za podizanje svijesti građana, kroz koju bi struka trebala dati jasan stav povodom tog pitanja. Istakao je i problem slabog odaziva na konkurse za radna mjesta pedijatara, odnosno izabranih ljekara,

iako je taj kadar deficitaran u pojedinim regijama zemlje, posebno na sjeveru. S tim u vezi, naglasio je da je neophodno omogućiti uslove koji će animirati ljekare da rade u tim sredinama. Govorio je i o važnosti obrazovnog sistema kada je proces imunizacije u pitanju s obzirom na to koliko vremena djeca provode u školi. U tom smislu, rekao je da je potrebno sprovesti kampanju među djecom i među roditeljima, u cilju sprječavanja efekata lošeg uticaja interneta i društvenih mreža, odnosno antivakcerske kampanje. Istakao je potrebu izmjene zakonske regulative vezano za obaveznu vakcinaciju i formiranje kompenzacionih fondova, i naveo da bi bilo korisno da Vlada sačini informaciju cjelokupnog procesa imunizacije koja bi se razmatrala na sjednici Skupštine. Apelovao je na sve segmente sistema kako bi se shvatila ozbiljnost problematike vakcinacije i kako se ne bi zanemarile stvari zbog kojih bi buduće generacije trpjele posljedice.

Dr Lidija Kljajić, članica Odbora istakla je da je glavni problem imunizacije taj što građani nijesu svjesni da se od bolesti, kao što su morbile, može umrijeti i da u kampanji podizanja svijesti na tome treba insistirati, kako bi građani toga postali svjesni. Kao alarmantno stanje ocijenila je obuhvat vakcinacije od 12% djece rođene 2021. godine. Govoreći o potrebi formiranja koordinacionog tijela na lokalnom nivou, kazala je da je, kao odbornica u Beranama, svjesna poteškoća takvog poduhvata s aspekta pomirenja dvije ili više različitih politika. Međutim, naglasila je potrebu da se takva tijela formiraju u svim gradovima i da struka ima primat u svakom od njih. Apelovala je na sinergično djelovanje svih institucija u državi i sprovođenje kampanje u vidu mjeseca borbe protiv malih boginja, kako bi ta tema bila prisutna u svim medijima i kako bi se čuo glas struke. U tom smislu, naglasila je da je važno srušiti teorije zavjera i mitove o vakcinaciji i dodala da Ljekarska komora mora povesti računa o ljekarima koji se protive vakcinaciji i naći način za njihovo sankcionisanje.

Predsjednik Odbora dr Srđan Pavićević kazao je da je analizom Instituta za javno zdravlje, koju je prezentovao dr Laušević, predstavljena čitava paleta standarda i smjernica na koji način organizovanim i multidisciplinarnim pristupom prići ovom zajedničkom i vrlo teškom problemu.

Sjednica je završena u 12 sati i 5 minuta.

**Sekretarka Odbora za
zdravstvo rad i socijalno staranje**
Snežana Kaluđerović

**Predsjednik Odbora za
zdravstvo, rad i socijalno staranje**
dr Srđan Pavićević